

ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კავშირი დეპრესიისა და აგრესიის მახასიათებლებთან

ეკა ნადირაძე, თეონა ლოღია

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

აბსტრაქტი

ფსიქოლოგიური მოუქნელობა, რომელიც მიღებისა და მოქმედების თერაპიის ძირეული კომპონენტია, ფსიქოპათოლოგიების განვითარების მთავარ ასპექტად მიიჩნევა. წინამდებარე ნაშრომი მიზნად ისახავს ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და ადაპტაციაში ხელისშემშლელ ისეთ მდგომარეობებს შორის კავშირის დადგენას, როგორებიცაა დეპრესია და აგრესია. კვლევა ჩატარდა ქართულ პოპულაციაზე. მასში მონაწილეობას იღებდა, 14-დან 16-წლამდე 157 მოზარდი თბილისის საჯარო სკოლებიდან. მათ შორის 81 იყო ვაჟი, ხოლო 76 გოგონა. კორელაციური ანალიზის შედეგად გამოვლინდა ძლიერი დადებითი კავშირი დეპრესიასა და ფსიქოლოგიური მოუქნელობას შორის ($r=.68$) ყველა ასაკობრივ და სქესობრივ ჯგუფში. ძლიერი დადებითი კავშირი გამოვლინდა აგრესიასა და ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას შორის ($r=.59$). ამასთანავე, ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას აქვს მედიატორის როლი დეპრესიასა და აგრესიას შორის არსებულ კავშირში. ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას, დეპრესიასა და აგრესიას შორის არსებული მიმართებების დადგენა საშუალებას მოგვცემს განვსაზღვროთ ადაპტაციისთვის ხელისშემშლელი მდგომარეობების ძირეული ასპექტები და თერაპიული მეთოდების დანერგვით მოზარდებს დავეხმაროთ ემოციური დისრეგულაციების დაძლევაში.

საკვანძო სიტყვები: ფსიქოლოგიური მოუქნელობა, დეპრესია, აგრესია, მიღებისა და მოქმედების თერაპია, ფსიქოლოგიური მოქნილობა

მიმოხილვა

ფსიქოლოგიური მოუქნელობა მოიაზრებს ღირებულებებზე დაფუძნებული ქმედების წარმართვის შეუძლებლობას, ნებსებისადმი რიგიდულ მიყოლასა და მცდელობას, აკონტროლო საკუთარი ფიქრები, ემოციები და სხეულებრივი შეგრძნებები. ამის საპირისპიროდ, ფსიქოლოგიური მოქნილობა გულისხმობს უნარს, სრულად დაამყარო კავშირი არსებულ რეალობასთან და საკუთარ ღირებულებებზე დაყრდნობით წარმართო ქცევა (Steven C. Hayes, Luoma, Bond, Masuda, & Lillis, 2006). მსოფლიოში აღიარებული ახალი თერაპიული მიდგომა – მიღებისა და მოქმედების თერაპია (Steven C. Hayes et al., 2006; “Hayes, Strosahl, & Wilson, 1999 | Association for Contextual Behavioral Science,” n.d.) – ცხოვრების ხარისხის გაუმჯობესებას ფსიქოლოგიური მოქნილობის ზრდას უკავშირებს. ამ მიდგომის თანახმად, ფსიქოლოგიური კეთილდღეობა ემყარება ღია და მოქნილ ურთიერთობას ინტერნალურ და ექსტერნალურ გარემოსთან, ნეგატიური თუ პოზიტიური გამოცდილების სრულად მიღებას. ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას აქვს ექვსი ძირითადი წყარო: გამოცდილების არიდება, კოგნიტური შერწყმა, წარსულისა

და მომავლის დომინირება ანმყოზე, კონცეპტუალურ სელფზე მიჯაჭვულობა, ღირებულებების არქონა და ამ ყველაფრის გათვალისწინებით ქმედების წარმართვის შეუძლებლობა (Steven C. Hayes et al., 2006).

გამოცდილების ამრიგებლობა მოიაზრებს ინდივიდის მიერ საკუთარი გამოცდილებისგან დისტანცირებას, შესაბამისად, იმ კონტექსტთან განრიდებას, რომელშიც ასეთი გამოცდილება იჩენს თავს (S. C. Hayes, Wilson, Gifford, Follette, & Strosahl, 1996). ფსიქოპათოლოგიების შემსწავლელი თეორიების თანახმად, ამრიგებლური ქცევა ემოციური აშლილობების გაზრდილ რისკთან არის დაკავშირებული (Kashdan, 2010).

საგულისხმოა ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კავშირი დეპრესიასა (Ruiz, 2010) და ბრაზთან. ბრაზის არიდების მოდელის თანახმად, ბრაზის შემცირების მიზნით მოუქნელი სტრატეგიების გამოყენება არაადაპტური მექანიზმია და აგრესიისა და ძალადობრივი ქცევის განხორციელების მიზეზი ხდება (Gardner & Moore, 2008). აგრესიისა და დეპრესიის გაზრდილი მაჩვენებელი საგულისხმოა მოზარდობის ასაკში, როდესაც მიმდინარეობს იდენტობის ფორმირება. მოზარდობის ასაკში აგრესია უკავშირდება ისეთ მნიშვნელოვან და აქტუალურ პრობლემებს, როგორებიცაა: ბულინგი, ანტისოციალური ქმედება, ფიზიკური ზიანის მიყენება და ა.შ. აგრესიისა და დეპრესიის საფუძვლად მდებარე მექანიზმების შესწავლა შესაძლებელს გახდის ვმართოთ აღნიშნული მდგომარეობები. პრობლემის აქტუალობიდან გამომდინარე შემუშავდა შემდეგი საკვლევე ჰიპოთეზები:

1. ფსიქოლოგიური მოუქნელობის მახასიათებელი დადებით კავშირში უნდა იყოს დეპრესიასთან და იყოს მისი პრედიქტორი;
2. ფსიქოლოგიური მოუქნელობის მახასიათებელი დადებით კავშირში უნდა იყოს აგრესიასთან და იყოს მისი პრედიქტორი;
3. დეპრესიასა და აგრესიას შორის უნდა იყოს დადებითი კავშირი.

ფსიქოლოგიური მოუქნელობა და დეპრესია

მრავალი კვლევა ადასტურებს კავშირს ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და დეპრესიას შორის. მიღებისა და მოქმედების თერაპიის თანახმად, დეპრესიული სიმპტომები უკავშირდება ინდივიდის მიერ მიუღებელ არასასურველ შინაგან გამოცდილებას (Steven C. Hayes et al., 2006). დეპრესიისადმი მიდრეკილ ინდივიდებს მოუქნელი კოგნიციები და ემოციები ახასიათებთ. ამრიგებლური ქცევის საშუალებით ცდილობენ გაექცნენ არასასურველ შინაგან გამოცდილებას (Williams, 2008). Ehring და Watkins ემხრობიან მოსაზრებას, რომ განმეორებადი ნეგატიური ფიქრები პირველი ღერძის აშლილობათა მნიშვნელოვან ნაწილში ვლინდება (Ehring & Watkins, 2008).

ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კიდევ ერთი წყარო – კოგნიტური შერწყმა – აღწერს მდგომარეობას, როდესაც გონება დატყვევებულია ავერსიული აზრების მიერ, რომლებიც სხვადასხვა შინაარსობრივ კონტექსტში აღმოცენდება (“Hayes, Strosahl, & Wilson, 1999 | Association for Contextual Behavioral Science,” n.d.). რაც უფრო მეტად უჭირს ინდივიდს საკუთარი ავტომატური აზრების იდენტიფიცირება, მით უფრო მეტად აქვს მცდელობა, თავიდან აირიდოს ისინი და მათთან დაკავშირებული ავერსიული

ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კავშირი დეპრესიისა და აგრესიის მახასიათებლებთან

გამოცდილება (S. C. Hayes et al., 1996). კვლევები აჩვენებს, რომ პრობლემასთან გამკლავების ამრიდებლური სტილი ფსიქოპათოლოგიების განვითარების რისკს ზრდის (Rohde, M. Lewinsohn, Tilson, & R. Seeley, 1990).

წარსულზე ან მომავალზე რიგიდულად მიმართული ყურადღება, რომელიც ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კიდევ ერთი წყაროა, დეპრესიის ერთ-ერთი მახასიათებელს – რუმინაციას უკავშირდება (Davis & Nolen-Hoeksema, 2000). რუმინაცია განაპირობებს ინდივიდის ფოკუსირებას ნეგატიურ აზრებზე, ემოციებსა და ქმედებაზე (Papageorgiou & Siegle, 2003) (Treynor, Gonzalez, & Nolen-Hoeksema, 2003). დეპრესიის რეაქციის სტილის თეორიის თანახმად (Just & Alloy, 1997; Susan Nolen-Hoeksema & Morrow, 1991), ინდივიდები, რომლებიც სიმპტომებზე არიან ფოკუსირებულნი, უფრო მეტად ავლენენ (S. Nolen-Hoeksema, Morrow, & Fredrickson, 1993) და ინარჩუნებენ (Davis & Nolen-Hoeksema, 2000) დეპრესიას. კვლევებით დადასტურდა, რომ ნეგატიური მოვლენების არიდებასა და მათზე ფიქსირებაზე დიდ ენერჯიას ხარჯავენ ინდივიდები, რომლებიც ფსიქოლოგიური მოუქნელობით ხასიათდებიან (Bond & Bunce, 2003). ბოლოდროინდელი კვლევები აჩვენებს კავშირს ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და დეპრესიას შორის კოლეჯის სტუდენტებში (Gloster, Klotsche, Chaker, Hummel, & Hoyer, 2011), დასაქმებულებში (Bond et al., 2011), ქრონიკული ტკივილის მქონე ინდივიდებში (McCracken, Williams, & Tang, 2011). გაირკვა ისიც, რომ მიღებისა და მოქმედების თერაპიული მიდგომით ინტერვენციისას ფსიქოლოგიური მოუქნელობის დონის შემცირება უკავშირდებოდა დეპრესიის შემცირებას (Bohlmeijer, Fledderus, Rokx, & Pieterse, 2011).

ფსიქოლოგიური მოუქნელობა და აგრესია

აგრესია და მასთან დაკავშირებული სოციალური ქცევა მოზარდობის ასაკში მნიშვნელოვანი პრობლემაა და უკავშირდება ასაკთან დაკავშირებული ემოციების რეგულაციის სირთულეს. აგრესიული ქცევის გამოვლინება იმატებს მოზარდობის პერიოდში (Loeber & Hay, 1997).

აგრესიის ამხსნელი ერთ-ერთი თეორიის – ბრაზის არიდების მოდელის (Gardner & Moore, 2008) თანახმად, ადრეულ ასაკში მიღებული ნეგატიური გამოცდილება ინფორმაციის გადამუშავებისა და ემოციური რეგულაციის უნარზე უარყოფითად მოქმედებს დამტრული რუმინაციის სახით ვლინდება. ამ მოდელის თანახმად, აგრესიული ქცევა შეიძლება შეფასდეს, ბრაზის, როგორც ნეგატიური ემოციის, მიუღებლობით გამოწვეული ქცევა. ემპირიული მონაცემებიდან ირკვევა, რომ აგრესიული ქცევა (Bushman, Baumeister, & Phillips, 2001), კონკრეტულად კი ინტერპერსონალური ძალადობა (Jakupcak, Lisak, & Roemer, 2002), გაქცევაზე დამყარებული ემოციური რეგულაციის სტრატეგიას წარმოადგენს. ბრაზის განცდისგან გაქცევის მოსაზრებას მხარს უჭერს ისიც, რომ ე.წ. „არაფრის განცდა“ უშუალოდ აგრესიის გამოვლენისა და მის შემდგომ პერიოდში იჩენს თავს (Gardner & Moore, 2013).

გამოცდილების ამრიდებლობასა და აგრესიას შორის კავშირი ნაკლებად არის შესწავლილი. ერთ-ერთი კვლევიდან, რომელიც მამრობითი სქესის სტუდენტებზე ჩატარდა,

გაირკვა, რომ ამრიგებლობა აგრესიულ ქცევასთან კავშირში იყო იმ შემთხვევაშიც, როცა გაკონტროლებული იყო PTSD სიმპტომები და ბრაზის მახასიათებელი (Tull, Jakupcak, Paulson, & Gratz, 2007). სხვა კვლევამ აჩვენა, რომ გამოცდილების ამრიგებლობა კავშირში იყო ინტიმური ხასიათის ფიზიკურ ძალადობასა და ვიქტიმიზაციასთან მამაკაცებში (Reddy, Meis, Erbes, Polusny, & Compton, 2011).

კოლეჯის სტუდენტებზე ჩატარებული კვლევის შედეგების თანახმად, ჩაგვრისკენ მიდრეკილ, ამრიგებლობისა და მცირე მხარდაჭერის მქონე ინდივიდებს აგრესიის მაღალი დონე ახასიათებთ (Scarpa, Haden, & Hurley, 2006). აღსანიშნავია ისიც, რომ ბრაზი ნეგატიურ კავშირში იყო AAQ-II-თი გაზომილი გამოცდილების არიდების კონსტრუქტთან (“Understanding Anger through the Framework of Experiential Avoidance – Pro-Quest,” n.d.).

დეპრესია და აგრესია

დეპრესიასა და აგრესიას შორის კავშირზე ჯერ კიდევ ფსიქოანალიტიკოსები საუბრობდნენ. ფროიდი დეპრესიას საკუთარი თავისადმი მიმართულ აგრესიად მიიჩნევდა (Newman & Hirt, 1983). ბრენერმა (Brenner, 1991) და მილროდმა (Milrod, 1988) შემოგვთავაზეს დეპრესიისა და აგრესიის კავშირის თანამედროვე ახსნა. ბრენერის თეორია დეპრესიას პიროვნულ მახასიათებლად, აგრესიას კი დეპრესიულ სიმპტომებზე საპასუხო შესაძლო დაცვის მექანიზმად მიიჩნევს.

დეპრესიისა და აგრესიის შესაძლო კავშირს ადასტურებს მრავალი კვლევა. ერთ-ერთ კვლევაში დეპრესიული მდგომარეობის გაუმჯობესების შემდეგ პაციენტები ნაკლებად თვითკრიტიკულები ხდებოდნენ, ხოლო საკუთარი თავისკენ მიმართული აგრესია იკლებდა (Mayo, 1967). შვედეთში ჩატარებულ ერთ-ერთ კვლევაში დეპრესიის მქონე ინდივიდები შეადარეს დეპრესიის არმქონეებს მათი კრიმინალური ისტორიის მიხედვით. დეპრესიის მქონე ინდივიდები 3-ჯერ მეტად იყვნენ მიდრეკილნი, ჩაედინათ ძალადობრივი ქმედებები, მკვლელობა ან თავდასხმა (Fazel et al., 2015). ეს შედეგი მნიშვნელობას ინარჩუნებდა მაშინაც, როცა გათვალისწინებული იყო ძალადობის ისტორია, თვითდამაზიანებელი ქცევა, ნივთიერებების მოხმარება. ამასთანავე, დეპრესიის სიმწვავის შესაბამისად ძალადობის რისკი იზრდებოდა. დეპრესიისა და ძალადობრივი ქმედების კავშირი დადასტურდა, აგრეთვე, მოზარდების შემთხვევაშიც. კვლევაში, რომელშიც სწავლის მეშვიდე საფეხურის მოსწავლეები მონაწილეობდნენ, დეპრესიის სიმპტომები ძალადობრივი ქმედების განხორციელების მნიშვნელოვანი პრედიქტორი აღმოჩნდა (Blitstein, Murray, Lytle, Birnbaum, & Perry, 2005).

დეპრესიის მქონე მოზარდები განიცდიან სირთულეს ბრაზის გამოხატვაშიც. ბრაზის არიდების მოდელის თანახმად, ბრაზის არაადაპტური გზით გამოვლენას აგრესიამდე მივყავართ. ამასთანავე, დეპრესიულ ინდივიდებს, დეპრესიის არმქონეებთან შედარებით, მეტი სირთულე აღენიშნებათ ბრაზზე კოგნიტიური კონტროლის განხორციელების მხრივ (Kashani, Dahlmeier, Borduin, Soltys, & Reid, 1995).

იმპულსურობა, რომელიც ფსიქოლოგიური მოუქნელობის ერთ-ერთი ასპექტია, აგრეთვე, ხშირია დეპრესიის მქონე პაციენტებში და ის პოზიტიურ კავშირშია აგრე-

ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კავშირი დეპრესიისა და აგრესიის მახასიათებლებთან

სიულ ქცევასთან (Perroud, Baud, Mouthon, Courtet, & Malafosse, 2011). დეპრესიის მქონე ინდივიდებში იმპულსურობა აგრესიულობას უკავშირდებოდა, მაშინ, როცა დეპრესიის არმქონე ინდივიდების ჯგუფში იმპულსურობი და არაიმპულსურობი არ განსხვავდებოდნენ ერთმანეთისგან აგრესიის გამოვლენის თვალსაზრისით (“Effects of impulsivity, depression, provocation, and time on aggressive behavior” n.d.).

წინამდებარე კვლევა მიზნად ისახავს ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კავშირის კვლევას წარმოდგენილ ორ ცვლადთან. დეპრესიასა და აგრესიას შორის კავშირის შესასწავლად ჩატარებულმა კვლევებმა გააჩინა ახალი კვლევის კითხვა: რამდენად არის ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და აგრესიას შორის კავშირი პირდაპირი და ხომ არ არის ის გაშუალებული დეპრესიით. ამასთანავე, თუ ბრენერის თეორიას დავეყრდნობით და დეპრესიას პიროვნულ მახასიათებლად მივიჩნევთ, შეიძლება ვივარაუდოთ, რომ ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და დეპრესიას, შესაძლოა, ურთიერთგადამფარავი მნიშვნელობა ჰქონდეთ აგრესიის ახსნაში.

მეთოდი

მონაწილეები

კვლევაში მონაწილეობას იღებდა 157 მოსწავლე თბილისის სხვადასხვა უბანში მდებარე ოთხი საჯარო სკოლიდან. მათი ასაკი მერყეობდა 14-დან 16-წლამდე. მათგან 81 იყო ვაჟი, ხოლო 76 – გოგონა.

პროცედურა

კვლევა ჩატარდა თბილისის მასშტაბით ოთხ საჯარო სკოლაში. პირველ რიგში, საჯარო სკოლებიდან მივიღეთ თანხმობა კვლევის ჩატარების თაობაზე. სკოლის დირექტორებს მივანოდეთ ინფორმაცია კვლევის მიზნების შესახებ. შეფასების პროცედურა ტარდებოდა სკოლებში. სტანდარტული ინსტრუქციის მიცემის შემდეგ მოსწავლეებს მიენოებოდათ დეპრესიის, ფსიქოლოგიური მოუქნელობისა და აგრესიის შესაფასებელი კითხვარები და პასუხის ფურცელი.

საზომები

მიღებისა და ქმედების კითხვარი

ფსიქოლოგიური მოუქნელობის შესაფასებლად გამოვიყენეთ მიღებისა და ქმედების კითხვარი (Acceptance and Action Questionnaire – II;) (Bond et al., 2011), რომელიც ზომავს ერთფაქტორიან კონსტრუქტს. კითხვარი შედგება 7 დებულებისგან. AAQ-ს რევიზირებული ვერსია აჩვენებს კარგ კონვერგენტულ და დისკრიმინაციულ ვალიდობას, შინაგან შეთანხმებულობას (ალფა კოეფიციენტით – 0.840) და 3 – 12 თვით განსაზღვრულ ტესტ-რეტესტ სანდოობას, შესაბამისად, .810 და .790 კოეფიციენტით (Bond et al., 2011).

წარმოდგენილ კვლევაში მონაწილეები დებულებას აფასებდნენ 7-საფეხურიანი ლიკერტის ტიპის სკალაზე, სადაც 1-ით აღინიშნებოდა „არასოდესაა მართებული“, ხოლო 7 ქულით – „ყოველთვის მართებულია“. მონაწილეებს მიეცათ ინსტრუქცია

შეეფასებინათ რამდენად იყო დებულებები მართებული მათთან მიმართებაში. კითხვარში მიღებული მაღალი ქულა ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას, ხოლო დაბალი – ფსიქოლოგიურ მოქნილობას აღნიშნავს. კითხვარის შინაგანი შეთანხმებულობის მაჩვენებელი არის მაღალი ($\alpha=.853$).

დეპრესიის შესაფასებელი კითხვარი

დეპრესიის დონის შესაფასებლად გამოვიყენეთ ბეკის დეპრესიის საკვლევი კითხვარი. კითხვარის ორიგინალი ვერსია 21-დებულებიანი ინსტრუმენტია, რომელიც თვითადმინისტრირებად კითხვართა ჯგუფს მიეკუთვნება და დეპრესიის სიმპტომების გასაზომად გამოიყენება (Salkind, 1969). ჩვენ მიერ გამოყენებული, ქართულ პოპულაციაზე მორგებული ვერსია შედგება 18 დებულებისგან. თითოეულ დებულებას თან ახლავს 5 სავარაუდო პასუხი, რომელიც ერთმანეთისგან სიმპტომების გამოვლენის სიხშირით განსხვავდებიან. კითხვარის ადმინისტრირება საშუალოდ მოითხოვს 10 წუთს და მეხუთე-მეექვსე საფეხურის კითხვის დონეს (“Beck Depression Inventory (BDI),” n.d.).

ბეკის დეპრესიის საკვლევი კითხვარის სანდოობა სხვადასხვა მონაცემებით მერყეობს .73-დან .92-მდე, სანდოობის საშუალო მაჩვენებელი ტოლია .86-ის (“Psychometric properties of the Beck Depression Inventory: Twenty-five years of evaluation – ScienceDirect,” n.d.). ჩვენს კვლევაზე დაყრდნობით, შინაგანი შეთანხმებულობის მაჩვენებელი მაღალი იყო ($\alpha = .850$). მაღალი იყო, აგრეთვე, მისი ცალკეული სკალების შინაგანი შეთანხმებულობა, კერძოდ, მტრულობის სანდოობა იყო .812, ბრაზის – .698, ფიზიკური აგრესიის – .742, ვერბალური აგრესიის – .696.

აგრესიის საკვლევი კითხვარი

აგრესიის შესაფასებლად გამოვიყენეთ ბასისა და პერის აგრესიის საკვლევი კითხვარი (“Buss AH, Perry M. The aggression questionnaire. J Pers Soc Psychol 63: 452-459,” n.d.), რომელიც ოთხ სუბსკალას მოიცავს და ზომავს, შესაბამისად, აგრესიის ოთხ სახეს: ფიზიკურ აგრესიას, ვერბალურ აგრესიას, ბრაზსა და მტრულობას. მათგან პირველი ორი წარმოადგენს აგრესიის ინსტრუმენტულ კომპონენტს, ბრაზი არის ემოციურ-აფექტური, ხოლო მტრულობა კოგნიტური კომპონენტი. კითხვარი შედგება 29 დებულებისგან. თითოეული დებულება ფასდება 6-ქულიანი ლაიკერტის ტიპის სკალაზე, სადაც 1 ნიშნავს „საერთოდ არ მახასიათებს“, ხოლო 6 – „სავსებით მახასიათებს“. აგრესიის საკვლევი კითხვარის შინაგანი შეთანხმებულობის მაჩვენებელი, ჩვენი კვლევის მონაცემებით, მაღალი იყო ($\alpha = .866$). მაღალი იყო, აგრეთვე, მისი ცალკეული სკალების შინაგანი შეთანხმებულობა, კერძოდ, მტრულობის სანდოობა იყო .812, ბრაზის – .698, ფიზიკური აგრესიის – .742, ვერბალური აგრესიის – .696.

მონაცემთა ანალიზი

მონაცემები დამუშავდა სტატისტიკური პროგრამა SPSS-20-ის საშუალებით.

შედეგები

ჯგუფთაშორისი განსხვავებების მხრივ, სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი სხვაობა გამოვლინდა ფსიქოლოგიური მოუქნელობის მახასიათებლის მიხედვით სქესთა შორის

ფსიქოლოგიური მოუქნელობის კავშირი დეპრესიისა და აგრესიის მახასიათებლებთან

($F = .040, p < .05$). გოგონები უფრო მაღალი მოუქნელობით ხასიათდებოდნენ ($M = 21.8, SD = 9.5$), ვიდრე ბიჭები ($M = 17.90, SD = 8.90$).

საკვლევი ცვლადების აღწერითი სტატისტიკა და მათ შორის არსებული კორელაციები მოცემულია ცხრილში 1. ძლიერი დადებითი კავშირი გამოვლინდა ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და დეპრესიას შორის ($r = .680$). ასევე ძლიერ დადებითი კავშირი გამოვლინდა აგრესიასა და ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას შორის ($r = .590$). ეს კავშირი განსაკუთრებით მაღალ მნიშვნელობას იძენს აგრესიის მტრულობის კომპონენტის შემთხვევაში ($r = .680$). დეპრესიასა და აგრესიას შორის საშუალო სიძლიერის დადებითი კავშირი გამოვლინდა ($r = .430$).

ცხრილი 1

საკვლევი ცვლადების საშუალოები, სტანდარტული გადახრები, ალფა კოეფიციენტი და კორელაციები

	M	SD	1	2	3	Cronbach α
1. Aggress.	85.35	21.25	-	.435**	.593**	.866
Anger	19.25	6.52	.819**	.337**	.433**	.698
Hostility	21	8.43	.709**	.509**	.683**	.812
Ph. Aggress.	27.12	8.08	.752**	.266**	.378**	.742
Verb. Aggress.	17.94	5.51	.698**	-	.175**	.696
2. Dep.	35.1	11.06	-	-	.682**	.850
3. Psych. Inflex.	19.83	9.41	-	-	-	.853
Controlling for psych. Inflex.		Aggress.	Anger.	Hostility.	Ph.Aggress.	Verb.aggress.
correl		.052	.063	.081	.012	-.013
sig		.519	.434	.315	.881	.871
$N = 157$						
** $p < .01$						

პარციალური კორელაციური ანალიზის შედეგად გამოვლინდა, რომ აგრესიასა და დეპრესიას შორის კავშირი, ფსიქოლოგიური მოუქნელობის გაკონტროლების შემდეგ, კარგავდა სტატისტიკურ მნიშვნელობას. ცხრილში 1 მოცემულია აგრესიას, მის ცალკეულ კომპონენტებსა და დეპრესიას შორის კავშირი ფსიქოლოგიური მოუქნელობის ცვლადის გაკონტროლების შემდეგ.

Baron-ის და Kenny-ს (1986) რეკომენდაციის გათვალისწინებით, ორი ცვლადის კავშირში მესამე ცვლადის გამაშუალებელი მნიშვნელობის გამოსავლენად საჭიროა სრულდებოდეს შემდეგი პირობები: პრედიქტორსა და გამოსავალ ცვლადს შორის იყოს კავშირი, გამაშუალებელ ცვლადსა და პრედიქტორს შორის იყოს კავშირი, შუამავალსა და გამოსავალ ცვლადს შორის იყოს კავშირი, პრედიქტორსა და გამოსავალს შორის კავშირი სუსტდებოდეს შუამავალი ცვლადის გაკონტროლების შემდეგ. ჩვენ მიერ ჩატარებულმა ანალიზმა გვიჩვენა, რომ ყველა მოცემული პირობა სრულდება. კერძოდ,

ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და დეპრესიას შორის არსებობს ძლიერი კავშირი ($\beta = 0.682, p < 0.01$). ასევე, ძლიერი კავშირი არსებობს ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და აგრესიას შორის ($\beta = 0.593, p < 0.01$). საშუალო სიძლიერის კავშირი გამოვლინდა დეპრესიასა და აგრესიას შორის ($\beta = 0.435, p < 0.01$). ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას ჰქონდა მაღალი პრედიქტული ღირებულება აგრესიის ახსნაში ($\beta = .550, p < .01$). ფსიქოლოგიური მოუქნელობის გაკონტროლების შემდეგ დეპრესიას უკვე აღარ ჰქონდა სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი ღირებულება აგრესიის ცვლადის ახსნაში. ცხრილში 2 მოცემულია რეგრესიული ანალიზის საბოლოო შედეგი, სადაც ჩანს, რომ დეპრესია დამოუკიდებლად ვერ ხსნის ცვლილებებს აგრესიის ცვლადში. ეს შედეგები ამყარებს მოსაზრებას, რომ კავშირი დეპრესიასა და აგრესიას შორის გაშუალებულია ფსიქოლოგიური მოუქნელობით.

ცხრილი 2

რეგრესიული ანალიზი ფსიქოლოგიური მოუქნელობის მედიატორული წვლილის განსაზღვრისთვის აგრესიასა და დეპრესიას შორის

პრედიქტორები	B	t	p	R ²	F	p
				.354	42.16	.000
Depress.	.057	.646	.519			
Psych. Inflex.	.554	6.262	.000			

დისკუსია

წარმოდგენილი კვლევა ხელს უწყობს ახალი კონსტრუქტის – ფსიქოლოგიური მოუქნელობის შესახებ ცოდნის გაფართოებას. აქამდე არსებული კვლევების გათვალისწინებით, წარმოდგენილი ნაშრომის ჰიპოთეზა იყო, რომ ფსიქოლოგიური მოუქნელობა დეპრესიისა და აგრესიის მაღალ მაჩვენებელთან იქნებოდა კავშირში. როგორც მოსალოდნელი იყო, ძლიერი კავშირი დადასტურდა ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და დეპრესიას შორის ($r = 0.680$). აღნიშნულმა შედეგმა გაიმეორა აქამდე არსებული კვლევის შედეგები, სადაც ეს მნიშვნელობა 0.60-ის ტოლი იყო (Kato, 2016). საგულისხმოა ისიც, რომ აქამდე ჩატარებული კვლევების მსგავსად (Miron, Sherrill, & Orcutt, 2015), ფსიქოლოგიური მოუქნელობა უფრო მაღალი იყო მდედრობითი სქესის ინდივიდებში, ვიდრე მამრობითი სქესის ინდივიდებში. მდედრობითი სქესის ინდივიდებში დეპრესია უფრო მაღალი სიხშირით იჩენს თავს (Albert, 2015), რაც შესაძლოა უკავშირდებოდეს ფსიქოლოგიური მოუქნელობის მახასიათებელს.

ასევე მაღალი დადებითი კავშირი გამოვლინდა ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და აგრესიას შორის ($r = .590$). საინტერესოა ისიც, რომ ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და ინსტრუმენტულ აგრესიას შორის კავშირი შედარებით სუსტი იყო (ვერბალური აგრესია $r = .175$; ფიზიკური აგრესია $r = .378$), ხოლო ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და მტრულობის კომპონენტს შორის კავშირი, აგრესიის სხვა კომპონენტებთან შედარებით, ძლიერი ($r = .680$). აღნიშნული შედეგი კარგად აიხსნება აგრესიის ინსტრუმენტული

კომპონენტის ხასიათის გათვალისწინებით. ინსტრუმენტული აგრესია წინასწარ განზრახული ქმედებაა, რომელიც ორიენტირებულია შედეგზე. შესაბამისად, მასზე ნაკლებად მოახდენს გავლენას ის ავტომატური პროცესები, რომლებიც ფსიქოლოგიური მოუქნელობითაა გამონვეული. აღნიშნულისგან განსხვავებით, აგრესიის მტრულობისა და ბრაზის კომპონენტები კოგნიტურ-აფექტურ მდგომარეობას გულისხმობს, რომელშიც ავტომატიზმი დიდ როლს ასრულებს. აგრესიის მტრულობის კომპონენტსა და ამრიგდებლურ ქცევას შორის კავშირი დადასტურებულია აქამდე ჩატარებულ კვლევებშიც (Gerhart, Baker, Hoerger, & Ronan, 2014).

რეგრესიული ანალიზის შედეგად გამოვლინდა, რომ ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას შეუძლია ახსნას ცვლილებები აგრესიის ცვლადში, მაშინ, როცა გაკონტროლებულია დეპრესიის ცვლადი. ამასთანავე, დეპრესიასა და აგრესიას შორის კავშირი გაშუალებულია ფსიქოლოგიური მოუქნელობით. ერთ-ერთ კვლევაში მიღებული შედეგით მიღებისა და ქმედების თერაპიით ინტერვენციის შემდეგ ფსიქოლოგიური მოუქნელობის შემცირებასთან ერთად მცირდებოდა როგორც პარტნიორებზე განხორციელებული ძალადობა, ისე დეპრესიის სიმპტომები (Zarling, 2013).

ასაკობრივ ჯგუფებს შორის სტატისტიკურად მნიშვნელოვანი განსხვავებები არ გამოვლინდა, თუმცა შეინიშნებოდა საინტერესო დინამიკა. 14-დან 16-წლამდე ინდივიდებში ფსიქოლოგიური მოუქნელობა იზრდებოდა. ფსიქოსოციალური განვითარების თეორიის თანახმად, აღნიშნულ ასაკში ხდება ღირებულებათა გადაფასება და იდენტობის ძიება. როგორც აღვნიშნეთ, ფსიქოლოგიური მოუქნელობის ერთ-ერთი ძირეული ასპექტი სწორედ ღირებულებებზე დამყარებული ქმედების წარმართვის სირთულეა. შესაბამისად, მომნიშვნელო ღირებულებათა სისტემის მქონე ინდივიდები ნაკლები მოუქნელობით ხასიათდებიან თანატოლებთან შედარებით. შესაძლოა ვივარაუდოთ, რომ იდენტობის ძიების შუა ასაკობრივი საფეხური ღირებულებათა სისტემის დიფუზიით ხასიათდება, რაც 14-დან 16-წლამდე ინდივიდთა შორის მოუქნელობის ზრდას განაპირობებს. ეს დაშვება მოითხოვს შემდგომ კვლევებს იდენტობის ძიებასა და ფსიქოლოგიურ მოუქნელობას შორის არსებული კავშირების მიმართულებით.

კვლევის შეზღუდვად შეიძლება ჩაითვალოს შერჩევის მცირე ზომა, რაც შესაძლოა ვერ უზრუნველყოფს შედეგების გენერალიზებას არსებულ პოპულაციაზე. ამასთანავე, საინტერესო იქნება, თუ მსგავსი კვლევა ჩატარდება სხვა ასაკობრივ ჯგუფებზეც.

შეიძლება ითქვას, რომ წარმოდგენილ კვლევას აქვს როგორც თეორიული, ისე პრაქტიკული მნიშვნელობა. დისფუნქციურ მდგომარეობებს შორის მსგავსი კავშირების ღრმად შესწავლა საფუძველს უმზადებს სხვა კვლევებს, განსაზღვრონ კაუზალური კავშირი ფსიქოლოგიურ მოუქნელობასა და ადაპტაციაში ხელისშემშლელ მდგომარეობებს შორის.

დასკვნები

მიღებული და დამუშავებული მონაცემების საფუძველზე შესაძლოა გამოვიტანოთ შემდეგი დასკვნები: ფსიქოლოგიური მოუქნელობა ძლიერ დადებით კავშირშია როგორც დეპრესიის, ისე აგრესიის ცვლადებთან. ამასთანავე, ეს კავშირი წარჩუნდება ჩვენ მიერ ნაკვლევ ასაკობრივ და სქესობრივ ჯგუფებში. ფსიქოლოგიური მოუქნელობის ცვლადს

დამოუკიდებლად შეუძლია ახსნას ცვლილებები აგრესიის ცვლადში, მაშინ როცა გაკონტროლებული დეპრესიის ცვლადი დადებითი კავშირი არსებობს დეპრესიისა და აგრესიის ცვლადებს შორის, თუმცა ფსიქოლოგიური მოუქნელობის გაკონტროლების შემდეგ ეს კავშირი კარგავს მნიშვნელობას. გოგონები გამოირჩევიან ფსიქოლოგიური მოუქნელობის უფრო მაღალი მაჩვენებლით, ვიდრე ბიჭები.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- Albert, P. R. (2015). Why is depression more prevalent in women? *Journal of Psychiatry & Neuroscience* : JPN, 40(4), 219–221. <https://doi.org/10.1503/jpn.150205>
- Beck Depression Inventory (BDI). (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from <http://www.apa.org/pi/about/publications/caregivers/practice-settings/assessment/tools/beck-depression.aspx>
- Blitstein, J. L., Murray, D. M., Lytle, L. A., Birnbaum, A. S., & Perry, C. L. (2005). Predictors of Violent Behavior in an Early Adolescent Cohort: Similarities and Differences Across Genders. *Health Education & Behavior*, 32(2), 175–194. <https://doi.org/10.1177/1090198104269516>
- Bohlmeijer, E. T., Fledderus, M., Rokx, T. a. J. J., & Pieterse, M. E. (2011). Efficacy of an early intervention based on acceptance and commitment therapy for adults with depressive symptomatology: Evaluation in a randomized controlled trial. *Behaviour Research and Therapy*, 49(1), 62–67. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2010.10.003>
- Bond, F. W., & Bunce, D. (2003). The role of acceptance and job control in mental health, job satisfaction, and work performance. *The Journal of Applied Psychology*, 88(6), 1057–1067. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.88.6.1057>
- Bond, F. W., Hayes, S. C., Baer, R. A., Carpenter, K. M., Guenole, N., Orcutt, H. K., ... Zettle, R. D. (2011). Preliminary Psychometric Properties of the Acceptance and Action Questionnaire–II: A Revised Measure of Psychological Inflexibility and Experiential Avoidance. *Behavior Therapy*, 42(4), 676–688. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2011.03.007>
- Brenner, C. (1991). A psychoanalytic perspective on depression. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 39(1), 25–43. <https://doi.org/10.1177/000306519103900102>
- Bushman, B. J., Baumeister, R. F., & Phillips, C. M. (2001). Do people aggress to improve their mood? Catharsis beliefs, affect regulation opportunity, and aggressive responding. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81(1), 17–32.
- Buss AH, Perry M. The aggression questionnaire. *J Pers Soc Psychol* 63: 452-459. (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from https://www.researchgate.net/publication/21751339_Buss_AH_Perry_M_The_aggression_questionnaire_J_Pers_Soc_Psychol_63_452-459
- Davis, R. N., & Nolen-Hoeksema, S. (2000). Cognitive Inflexibility Among Ruminators and Nonruminators. *Cognitive Therapy and Research*, 24(6), 699–711. <https://doi.org/10.1023/A:1005591412406>
- Effects of impulsivity, depression, provocation, and time on aggressive behavior. (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from https://www.researchgate.net/publication/222146381_Effects_of_impulsivity_depression_provocation_and_time_on_aggressive_behavior
- Ehring, T., & Watkins, E. R. (2008). Repetitive Negative Thinking as a Transdiagnostic Process. *International Journal of Cognitive Therapy*, 1(3), 192–205. <https://doi.org/10.1521/ijct.2008.1.3.192>

- Fazel, S., Wolf, A., Chang, Z., Larsson, H., Goodwin, G. M., & Lichtenstein, P. (2015). Depression and violence: a Swedish population study. *The Lancet. Psychiatry*, 2(3), 224–232. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(14\)00128-X](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(14)00128-X)
- Gardner, F. L., & Moore, Z. E. (2008). Understanding clinical anger and violence: the anger avoidance model. *Behavior Modification*, 32(6), 897–912. <https://doi.org/10.1177/0145445508319282>
- Gardner, F. L., & Moore, Z. E. (2013). *Contextual Anger Regulation Therapy for the Treatment of Clinical Anger: A Mindfulness and Acceptance-Based Behavioral Approach*. Routledge.
- Gerhart, J. I., Baker, C. N., Hoerger, M., & Ronan, G. F. (2014). Experiential avoidance and interpersonal problems: A moderated mediation model. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 3(4), 291–298. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2014.08.003>
- Gloster, A. T., Klotsche, J., Chaker, S., Hummel, K. V., & Hoyer, J. (2011). Assessing psychological flexibility: what does it add above and beyond existing constructs? *Psychological Assessment*, 23(4), 970–982. <https://doi.org/10.1037/a0024135>
- Hayes, S., Bissett, R., Roget, N., Padilla, M., Kohlenberg, B., Fisher, G., ... Niccolls, R. (2004). The Impact of Acceptance and Commitment Training and Multicultural Training on the stigmatizing attitudes and professional burnout of substance abuse counselors. *Psychology Faculty Publications*. Retrieved from https://scholarworks.gsu.edu/psych_facpub/102
- Hayes, S. C., Luoma, J. B., Bond, F. W., Masuda, A., & Lillis, J. (2006). Acceptance and commitment therapy: model, processes and outcomes. *Behaviour Research and Therapy*, 44(1), 1–25. <https://doi.org/10.1016/j.brat.2005.06.006>
- Hayes, S. C., Wilson, K. G., Gifford, E. V., Follette, V. M., & Strosahl, K. (1996). Experimental avoidance and behavioral disorders: a functional dimensional approach to diagnosis and treatment. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 64(6), 1152–1168.
- Hayes, Strosahl, & Wilson, 1999 | Association for Contextual Behavioral Science. (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from https://contextualscience.org/publications/hayes_strosahl_wilson_1999
- Jakupcak, M., Lisak, D., & Roemer, L. (2002). The Role of Masculine Ideology and Masculine Gender Role Stress in Men’s Perpetration of Relationship Violence. *Psychology of Men and Masculinity*, 3(2), 97–106. <https://doi.org/10.1037/1524-9220.3.2.97>
- Just, N., & Alloy, L. B. (1997). The response styles theory of depression: tests and an extension of the theory. *Journal of Abnormal Psychology*, 106(2), 221–229.
- Kashani, J. H., Dahlmeier, J. M., Borduin, C. M., Soltys, S., & Reid, J. C. (1995). Characteristics of Anger Expression in Depressed Children. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 34(3), 322–326. <https://doi.org/10.1097/00004583-199503000-00017>
- Kashdan, T. B. (2010). Psychological Flexibility as a Fundamental Aspect of Health. *Clinical Psychology Review*, 30(7), 865–878. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2010.03.001>
- Kato, T. (2016). Impact of psychological inflexibility on depressive symptoms and sleep difficulty in a Japanese sample. *SpringerPlus*, 5, 712. <https://doi.org/10.1186/s40064-016-2393-0>
- Lillis, J., & Hayes, S. C. (2007). Applying acceptance, mindfulness, and values to the reduction of prejudice: a pilot study. *Behavior Modification*, 31(4), 389–411. <https://doi.org/10.1177/0145445506298413>

- Loeber, R., & Hay, D. (1997). Key issues in the development of aggression and violence from childhood to early adulthood. *Annual Review of Psychology*, 48, 371–410. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.48.1.371>
- Mayo, P. R. (1967). Some Psychological Changes Associated with Improvement in Depression. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 6(1), 63–68. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8260.1967.tb00501.x>
- McCracken, L. M., Williams, J. L., & Tang, N. K. Y. (2011). Psychological flexibility may reduce insomnia in persons with chronic pain: a preliminary retrospective study. *Pain Medicine (Malden, Mass.)*, 12(6), 904–912. <https://doi.org/10.1111/j.1526-4637.2011.01115.x>
- Milrod, D. (1988). A Current View of the Psychoanalytic Theory of Depression. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 43(1), 83–99. <https://doi.org/10.1080/00797308.1988.11822736>
- Miron, L., Sherrill, A., & Orcutt, H. (2015). Fear of self-compassion and psychological inflexibility interact to predict PTSD symptom severity. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 4. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2014.10.003>
- Newman, R. S., & Hirt, M. (1983). The psychoanalytic theory of depression: symptoms as a function of aggressive wishes and level of field articulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 92(1), 42–48.
- Nolen-Hoeksema, S., & Morrow, J. (1991). A Prospective Study of Depression and Posttraumatic Stress Symptoms After a Natural Disaster: The 1989 Loma Prieta Earthquake. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 115–21. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.61.1.115>
- Nolen-Hoeksema, S., Morrow, J., & Fredrickson, B. L. (1993). Response styles and the duration of episodes of depressed mood. *Journal of Abnormal Psychology*, 102(1), 20–28.
- Papageorgiou, C., & Siegle, G. J. (2003). Rumination and Depression: Advances in Theory and Research. *Cognitive Therapy and Research*, 27(3), 243–245. <https://doi.org/10.1023/A:1023918331490>
- Perroud, N., Baud, P., Mouthon, D., Courtet, P., & Malafosse, A. (2011). Impulsivity, aggression and suicidal behavior in unipolar and bipolar disorders. *Journal of Affective Disorders*, 134(1–3), 112–118. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2011.05.048>
- Psychometric properties of the Beck Depression Inventory: Twenty-five years of evaluation – ScienceDirect. (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0272735888900505>
- Reddy, M. K., Meis, L. A., Erbes, C. R., Polusny, M. A., & Compton, J. S. (2011). Associations among experiential avoidance, couple adjustment, and interpersonal aggression in returning Iraqi war veterans and their partners. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79(4), 515–520. <https://doi.org/10.1037/a0023929>
- Rohde, P., M. Lewinsohn, P., Tilson, M., & R. Seeley, J. (1990). Dimensionality of Coping and Its Relation to Depression. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 499–511. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.3.499>
- Ruiz, 2010 | Association for Contextual Behavioral Science. (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from https://contextualscience.org/publications/ruiz_2010
- Salkind, M. R. (1969). Beck depression inventory in general practice. *The Journal of the Royal College of General Practitioners*, 18(88), 267–271.

- Scarpa, A., Haden, S. C., & Hurley, J. (2006). Community violence victimization and symptoms of posttraumatic stress disorder: the moderating effects of coping and social support. *Journal of Interpersonal Violence, 21*(4), 446–469. <https://doi.org/10.1177/0886260505285726>
- Treynor, W., Gonzalez, R., & Nolen-Hoeksema, S. (2003). Rumination Reconsidered: A Psychometric Analysis. *Cognitive Therapy and Research, 27*(3), 247–259. <https://doi.org/10.1023/A:1023910315561>
- Tull, M. T., Jakupcak, M., Paulson, A., & Gratz, K. L. (2007). The role of emotional inexpressivity and experiential avoidance in the relationship between posttraumatic stress disorder symptom severity and aggressive behavior among men exposed to interpersonal violence. *Anxiety, Stress, and Coping, 20*(4), 337–351. <https://doi.org/10.1080/10615800701379249>
- Understanding Anger through the Framework of Experiential Avoidance – ProQuest. (n.d.). Retrieved November 29, 2017, from <https://search.proquest.com/openview/c12dd634f32338b9c8d875ceb9ac3c3a/1?pq-origsite=gscholar&cbl=18750&diss=y>
- Valdivia-Peralta, M., Fonseca-Pedrero, E., González-Bravo, L., & Lemos-Giráldez, S. (2014). Psychometric properties of the AQ Aggression Scale in Chilean students. *Psicothema, 26*(1), 39–46. <https://doi.org/10.7334/psicothema2013.84>
- Williams, J. M. G. (2008). Mindfulness, Depression and Modes of Mind. *Cognitive Therapy and Research, 32*(6), 721. <https://doi.org/10.1007/s10608-008-9204-z>
- Zarling, A. (2013). A preliminary trial of ACT skills training for aggressive behavior. Theses and Dissertations. Retrieved from <http://ir.uiowa.edu/etd/2420>

ტექსტი წარმოდგენილია ორი ცხრილი

RELATIONSHIP BETWEEN PSYCHOLOGICAL INFLEXIBILITY, DEPRESSION AND AGGRESSION

Eka Nadiradze, Teona Lodia

Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

Summary

Psychological inflexibility, which is the fundamental component of acceptance and commitment therapy, is considered as one of the main aspects of psychopathologies. The given work aims to determine relationship between psychological inflexibility and maladaptive conditions, such as depression and aggression. The research was carried out on Georgian population and involved 157 adolescents 14-16 years of age, from Georgian public schools. 81 of them were male, and 76 were female. Correlation analysis showed strong positive correlation between depression and psychological inflexibility ($r=.68$) in all age groups. Strong positive correlation was revealed between aggression and psychological inflexibility ($r=.59$). Furthermore, psychological inflexibility is kind of a mediator in the relationship of depression and aggression. Detecting the associations between psychological inflexibility, aggression and depression will allow to determine the basic aspects of maladaptive conditions, and by the implementation of therapy methods, help adolescents to overcome emotional dysregulations.

Key words: *Psychological inflexibility, depression, aggression, acceptance and commitment therapy, psychological flexibility*